

Wyjaśnienie pojęć

2015-05-28

Najważniejsze pojęcia stosowane w Kodeksie

gatunek rodzimy

- to gatunek występujący naturalnie na określonym obszarze geograficznym. W przypadku niniejszego Kodeksu przyjęto, że występuje naturalnie na terenie Polski. Często gatunki rodzime dla Polski określane są mianem krajowych. Za gatunki rodzime uznaje się również te, które pojawiły się w wyniku naturalnych migracji z terenów sąsiednich, spowodowanych m.in. zmianami klimatycznymi.

gatunek obcego pochodzenia (gatunek obcy)

- w przypadku roślin są to zarówno same rośliny, jak też ich nasiona i inne części, za pomocą których mogą się rozmnażać (cebule, rozmnóżki), występujące poza naturalnym zasięgiem danego gatunku. Innymi słowy, jest to gatunek obcy dla naturalnej flory danego obszaru – a w przypadku niniejszego Kodeksu obcy dla całego terenu Polski. Gatunki te pochodzą często z innych kontynentów lub innych rejonów tego samego kontynentu. Za gatunki obce mogą być również uznane poszczególne podgatunki i odmiany.

Rośliny te zostały wprowadzone na nowy obszar albo w efekcie celowej działalności człowieka, np. jako rośliny ozdobne, uprawne lub lasotwórcze, albo zostały tu zawleczone mimo jego woli, np. wwieszone w mieszkankach nasion czy podczas transportu i przeładunku towarów.

Rośliny obcego pochodzenia określane są również innymi nazwami, takimi jak gatunki nierodzone, egzotyczne, antropofity.

inwazyjny gatunek obcy (gatunek inwazyjny)

- jest to gatunek obcego pochodzenia, którego wprowadzenie do środowiska przyrodniczego lub rozprzestrzenianie się zagraża różnorodności biologicznej. Niejednokrotnie gatunki te jednocześnie są szkodliwe dla gospodarki lub zdrowia człowieka. Rośliny należące do gatunków inwazyjnych charakteryzują się intensywnym tempem rozmnażania i niekiedy rozprzestrzeniają się na znaczną odległość w relatywnie krótkim czasie.

aklimatyzacja a inwazja obcych gatunków roślin

- gatunek obcy sprowadzony przez człowieka na nowy obszar w pierwszej fazie przystosowuje się do odmiennych dla niego warunków środowiskowych, czyli **aklimatyzuje się** lub inaczej – zadomawia się. W przypadku gatunków pochodzących z obszarów o zupełnie innych warunkach klimatycznych, glebowych itd. proces takiego przystosowywania się może trwać długo oraz wymagać zastosowania specjalnych zabiegów w uprawie dla stopniowego „przyzwyczajania się” roślin do nowych warunków. Część roślin, mimo tych starań, nie jest w stanie nabyć oczekiwanej odporności na ograniczające ich rozwój czynniki, np. ujemne temperatury. Inne, po okresie pomyślnej aklimatyzacji, mogą być wprowadzane do uprawy. Jednak niektóre gatunki obce znajdują na nowym obszarze tak dobre warunki życiowe, że nie tylko mogą być z powodzeniem uprawiane, ale samorzutnie rozprzestrzeniają się w szybkim tempie na dużą skalę poza obszar uprawy. Ich masowy pojaw może stać się wówczas przyczyną zaburzeń w strukturze i funkcjonowaniu rodzimych ekosystemów. Proces ten określan jest jako **inwazja gatunku obcego pochodzenia**.

kontrola inwazyjnych gatunków obcych

- za najskuteczniejszy sposób minimalizowania ekologicznych i ekonomicznych konsekwencji rozprzestrzeniania się gatunków roślin obcego pochodzenia uznaje się podejmowanie działań już na wczesnych etapach inwazji, a nawet przed jej wystąpieniem. Dlatego tak ważne jest zarówno ograniczanie rozprzestrzeniania się gatunków obcych o zidentyfikowanej wysokiej inwazyjności, których obecne rozmieszczenie w Polsce ma jeszcze charakter lokalny lub jest ograniczone do pojedynczych stanowisk, jak i ograniczenie stosowania tych gatunków, które wcale nie występują jeszcze u nas w środowisku przyrodniczym, ale ujawniły już swoje inwazyjne właściwości na obszarach innych krajów o zbliżonym klimacie.

W przypadku, gdy gatunek obcy jest już szeroko rozpowszechniony w skali kraju lub regionu, nadal bardzo ważne jest podejmowanie działań zmniejszających ryzyko inwazji tych roślin na obszary chronione lub do cennych ekosystemów, np. do lasów, torfowisk czy zbiorowisk nadrzecznych.